

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Marie Součkové v právní věci žalobce: **V. A.,** zastoupený JUDr. Ing. Pavlem Novákem, Ph.D., advokátem se sídlem Praha 7, Komunardů 36, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra,** se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze č. j. 6 Az 98/2003 - 19 ze dne 26. 3. 2004,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Včas podanou kasační stížností napadl žalobce (dále jen „stěžovatel“) nadepsaný rozsudek Městského soudu v Praze, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí ministra vnitra č. j.: OAM-2218/AŘ-2001 ze dne 10. 1. 2003. Tímto rozhodnutím byl zamítnut rozklad stěžovatele proti rozhodnutí Ministerstva vnitra č. j.: OAM-377/VL-07-P18-2000 ze dne 15. 6. 2001, jímž nebyl stěžovateli udělen azyl pro nesplnění podmínek uvedených v § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále též „azylový zákon“). Zároveň správní orgán prvního stupně rozhodl, že se na stěžovatele nevztahuje překážka vycestování podle § 91 cit. zákona. Soud po přezkoumání uvedeného rozhodnutí z hlediska uplatněných námitek dospěl k závěru

o nedůvodnosti žaloby. Podle soudu byla žádost stěžovatele o udělení azylu motivována tím, že musel v zemi původu platit mafii za to, aby mohl prodávat na tržnici. Stěžovatel se stal cílem vyhrožování a byl rovněž fyzicky napaden v okamžiku, když nechtěl a nemohl přistoupit na zvýšené požadavky. Tyto útoky však podle soudu nelze považovat za jev státní mocí vyvolaný, podporovaný či vědomě trpěný. Soud neshledal důvodnými ani námitky porušení procesních ustanovení ve správním řízení. Podle jeho zjištění totiž bylo postupováno v souladu s § 32 odst. 1 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále též „správní řád“). Celkově soud uzavřel, že ze shromážděných podkladů nebylo možno dovodit, že by stěžovateli z jím tvrzeného důvodu hrozilo pronásledování v zemi původu ve smyslu azylového zákona. Zejména s ohledem k těmto skutečnostem Městský soud v Praze žalobu stěžovatele v souladu s § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zamítl jako nedůvodnou.

V podané kasační stížnosti stěžovatel namítl, že se domnívá, že má nárok na udělení azylu podle § 12 písm. b) azylového zákona, neboť má odůvodněný strach z pronásledování ze strany mafie z důvodu své příslušnosti k sociální skupině podnikatelů prodávajících na ukrajinských tržištích, přičemž ukrajinská vláda činnost mafie toleruje a v některých případech i podporuje, popřípadě není schopna zajistit účinnou ochranu jednotlivců proti takovým jednáním. Na podporu svého tvrzení stěžovatel vylíčil skutkový stav zjištěný ve správním řízení a poukázal na zprávu o situaci na Ukrajině vydanou Ministerstvem vnitra Velké Británie. Z tohoto dokumentu má podle stěžovatele vyplývat, že ukrajinská vláda nedisponuje dostatečnými prostředky pro boj s mafií, že možnost obrátit se na státní moc se žádostí o ochranu je možností pouze formální, která navíc může vést ke zhoršení pozice takové osoby. Spojení zkorumpovaných státních úředníků se zločineckými skupinami má být tak silné, že kroky podniknuté proti nim často naráží na odpor ze strany porušitelů zákona a jejich ochránců na vysokých postech. Celkově má ze zprávy vyplývat, že organizovaný zločin je na Ukrajině trpěn a v některých případech i podporován. Z uvedených důvodů stěžovatel navrhl Nejvyššímu správnímu soudu, aby kasační stížností napadený rozsudek Městského soudu v Praze zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Zároveň požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatel v průběhu správního řízení jako důvod žádosti o azyl uvedl, že je na Ukrajině vydírán mafií. Stěžovatel se věnoval podnikání, prodával na tržišti. Od roku 1999 po něm začala mafie požadovat peníze. Ačkoli jim zaplatil, jejich požadavky neustále rostly, a proto byl nucen prodat byt i auto. V okamžiku, kdy nemohl a nechtěl platit, byl stěžovatel dvakrát zbit a jemu i jeho rodině bylo vyhrožováno. Když se s manželkou odstěhoval do Moskvy, mafie si je našla i tam. Nechtěl dále způsobovat problémy své rodině, proto odjel do České republiky, kde by si rád legalizoval pobyt, vychoval děti a v klidu pracoval. Stěžovatel potvrdil, že se nikam neobracel se žádostí o pomoc, neboť by to nemělo smysl a jeho situace by se ještě zhoršila, což se dozvěděl od svých přátel, kteří měli takové zkušenosti. Žádné jiné důvody jej k odchodu z vlasti nevedly. S policií ani jinými státními institucemi neměl stěžovatel v zemi svého původu jakékoli potíže. Stěžovatel podle svých slov nikdy nebyl členem politické strany či jiného hnutí a nikdy proti němu nebylo vedeno trestní stíhání.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek Městského soudu v Praze v rozsahu řádně uplatněných důvodů uvedených v kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost není důvodná.

Jediným bodem kasační stížnosti je stěžovatelovo tvrzení, že splňuje podmínky pro udělení azylu podle § 12 písm. b) azylového zákona, přičemž tomuto závěru mají podle něj odpovídat skutková zjištění žalovaného ve správním řízením. Správní orgán a potažmo soud pak měly pochybit, když nesprávně aplikovaly uvedenou právní normu a nedospěly k závěru, že je stěžovateli třeba udělit azyl pro splnění tam uvedených podmínek. Svým obsahem se tedy jedná o stižní důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., neboť stěžovatel ve skutečnosti namítá nezákonnost rozhodnutí soudu spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem.

Podle § 12 písm. b) azylového zákona se cizinci azyl udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Podle § 2 odst. 5 cit. zákona se za pronásledování pro účely azylového zákona považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním.

Z uvedených ustanovení je třeba dovodit, že podmínkou pro udělení azylu podle § 12 písm. b) azylového zákona je nejen existence pronásledování ve smyslu § 2 odst. 5 téhož předpisu, nýbrž také skutečnost, že pronásledování, z nějž má žadatel o azyl důvodnou obavu, se uskutečňuje z jednoho nebo více důvodů obsažených v prvně jmenovaném ustanovení, tj. z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání politických názorů. Absence splnění jedné z uvedených podmínek pak má za následek nemožnost aplikace § 12 písm. b) cit. zákona. Zároveň však platí, že v případě prokázání nebo ověření neexistence jedné z podmínek je již právně irelevantní zkoumat, zda je splněna podmínka druhá.

V daném případě by bylo možno azyl podle § 12 písm. b) azylového zákona udělit pouze tehdy, jestliže by útoky soukromých osob vůči stěžovateli tak, jak jsou výše popsány, byly motivovány jedním z důvodů podle uvedeného ustanovení a zároveň by tyto útoky měly charakter pronásledování ve smyslu § 2 odst. 5 cit. zákona.

Žalovaný ve správním řízení podle zjištění Nejvyššího správního soudu zajistil dostatek dokladů o tom, že útoky příslušníků mafie vůči stěžovateli nebyly motivovány stěžovatelovou rasou, národností, jeho náboženstvím, ani tím, že by zastával specifické politické názory. Stěžovatel žádnou takovou skutečnost v průběhu správního řízení ani nenaznačil a neučinil tak ani později v soudním řízení (tedy v žalobě či kasační stížnosti). Tyto okolnosti tedy nejsou mezi stranami sporné a soud se jimi dále nezabýval. Stěžovatel však naplnění první z podmínek aplikace § 12 písm. b) azylového zákona dovozuje ze skutečnosti, že útoky vůči jeho osobě byly motivovány jeho přináležitostí k sociální skupině, a to konkrétně sociální skupině podnikatelů prodávajících na ukrajinských tržištích.

Pojem sociální skupiny není v azylovém zákoně definován. Z dosavadní judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že sociální skupinou ve smyslu § 12 azylového zákona se rozumí skupina osob, která se vyznačuje objektivně společnou charakteristikou nebo kterou společnost alespoň tak vnímá. Tato charakteristika pak má často povahu vrozeného, nezměnitelného rysu nebo je jinak zásadní pro lidskou identitu, svědomí

nebo výkon lidských práv dotyčných osob. Takovou charakteristikou však není riziko pronásledování (srov. judikát Nejvyššího správního soudu publikovaný pod číslem 364/2004 Sb. NSS). Sociální skupina ve smyslu § 12 písm. b) cit. zákona se tedy skládá z osob podobného společenského původu nebo postavení, obdobných majetkových poměrů, společenských obyčejů apod. Nejvyšší správní soud pak s ohledem na skutečnosti zjištěné ve správním řízení a ve světle podaného vymezení zákonem použitého pojmu sociální skupina dospěl k závěru, že stěžovatel ve správním řízení ani v kasační stížnosti neuvedl žádnou okolnost, z níž by bylo možno usuzovat na to, že měl odůvodněný strach z pronásledování z důvodu přináležitosti ke konkrétní sociální skupině ve smyslu § 12 písm. b) cit. zákona. Předně, jakkoli by v případě podnikatelů bylo možno hovořit o některých společných rysech, jež by svědčily tomu, že skupina podnikatelů může být sociální skupinou ve smyslu § 12 písm. b) cit. zákona, okruh osob tak, jak jej stěžovatel vymezil ve své kasační stížnosti, tj. skupinu podnikatelů prodávajících na ukrajinských tržištích, nelze bez dalšího považovat za sociální skupinu ve smyslu § 12 písm. b) cit. zákona, a to právě pro absenci shora uvedených znaků tohoto pojmu, jež byly podány judikaturou Nejvyššího správního soudu. Ze správního spisu přitom nelze usuzovat ani na příslušnost stěžovatele k jakékoli jiné konkrétní sociální skupině ve smyslu § 12 písm. b) cit. zákona. Za neméně významné však považuje Nejvyšší správní soud to, že ve správním řízení bylo dostatečně prokázáno, že prvotním důvodem vydírání ze strany příslušníků mafie byla snaha se nelegálně obohatit, nikoli fakt, že stěžovatel patří do určité skupiny osob, zde osob prodávajících na tržišti.

Nejvyšší správní soud tedy zjistil, že v případě stěžovatele nebyla splněna první z podmínek aplikace § 12 písm. b) azylového zákona, když fyzické i psychické útoky osob patřících k tzv. mafii vůči stěžovatelovi nebyly motivovány žádným z důvodů uvedených v tomto ustanovení, resp. nebyly motivovány příslušností stěžovatele ke konkrétní sociální skupině. Za takových okolností nebylo možné stěžovateli podle § 12 písm. b) cit. zákona azyl udělit, jak správně uvedl ve svém rozhodnutí Městský soud v Praze. Z důvodů výše uvedených pak bylo bezpředmětné, aby se Nejvyšší správní soud zabýval otázkou, zda útoky soukromých osob vůči stěžovatelovi splňovaly charakteristiku pronásledování ve smyslu § 2 odst. 5 cit. zákona.

Nejvyšší správní soud s poukazem na výše uvedené nezjistil naplnění důvodu kasační stížnosti, a proto kasační stížnost dle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

S přihlédnutím k § 78b odst. 1 azylového zákona, podle něhož se cizinci, který předloží doklad o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku, udělí na žádost vízum za účelem strpění pobytu, nerozhodoval Nejvyšší správní soud samostatně o žádosti o přiznání odkladného účinku podané kasační stížnosti.

Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovaný správní orgán měl ve věci úspěch, nevznikly mu však náklady řízení o kasační stížnosti přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti. Soud mu proto náhradu nákladů řízení nepřiznal (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 3. srpna 2005

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu